

400 jaar tuinieren bij het Muiderslot

TEKST: DANIELLE VAN VLEUTEN | FOTO'S: MUIDERSLOT

Warmoeshof met het Muiderslot op de achtergrond

Hoe de tuinen er vroeger exact bij hebben gelegen, zullen we nooit weten, maar Henk Boers werkt met een team vrijwilligers hard aan het onderhoud van een tuin zoals deze in de zeventiende eeuw had kunnen zijn. Destijds werkte Pieter Corneliszoon Hooft op het Muiderslot, in de functie van slotvoogd. In die tijd werden de tuinen vooral gebruikt voor het eigen levensonderhoud. Nu kun je er ontdekken welke groenten en sierplanten in vroeger dagen groeiden en bloeiden.

Het Muiderslot staat tot op de dag van vandaag te stralen aan de monding van de rivier de Vecht bij Muiden. Ooit was het onderdeel van de Hollandse Waterlinie, een functie die het in later dagen verloor. Dat we nog steeds van het Muiderslot kunnen genieten is met dank aan de stad Amsterdam, die bescherming zocht, en vervolgens aan de inwoners die afbraak in 1825 tegenhielden. Het Muiderslot werd rond 1285 gebouwd als tolhuis op een zandbank in het midden van de rivier. Een strategische plek, op een in die tijd druk bevaren en belangrijke handelsroute naar Utrecht en de Rijn. Je kunt het je nu moeilijk voorstellen als je langs de weelderige Vecht wandelt, maar het was toen een woeste rivier die werd geregeerd door eb en vloed van de Zuiderzee.

Slotvoogden, slotbewaarders en fortwachters

In de beginjaren lag bij het Muiderslot een voorburcht met kasteelboerderij, dienstwoningen en voorraadschuren. De voorburcht werd eind zestiende eeuw gesloopt. De nutstuinen lagen steeds op dit deel van het terrein. Jarenlang werd het slot beschermd door zogeheten slotvoogden, waarvan toneelschrijver en dichter P.C. Hooft (1581-1647) de beroemdste is. Zij woonden niet op het slot – vaak hadden ze een privéhuis in Amsterdam – maar werkten er en legden tuinen aan, vooral om zelf te kunnen eten. Het slotvoogdschap werd in 1795 opgeheven, waarna slotbewaarders en fortwachters op het Muiderslot verbleven.

Jan van der Groen

Omdat de slotvoogden niet zelf op het Muiderslot woon- den, bestaan geen eigen archieven. Wel zijn enkele tekeningen en plattegronden bewaard gebleven, evenals rekeningen van de aankoop en reparaties aan hagen en planten. Tuinbaas Henk Boers moet het voor de recon- structie van de tuinen, waar hij sinds 1982 leiding aan geeft, vooral hebben van ander historisch materiaal. Het boek Den Nederlandtsen Hovenier uit 1668 van Jan van der Groen is een belangrijke bron. ‘Dit boek werd in die tijd door de elite gebruikt om een buitenplaats te organiseren. Ik heb een origineel exemplaar weten te bemachtigen, maar het is ook in zijn geheel op internet te vinden’, vertelt Henk.

Vrijwilligers

De 67-jarige Henk werkt 1,5 dag per week bij het Muider- slot, 1 dag per week bij Hofwijck in Voorburg en is ook actief bij Slot Zuylen in Utrecht. Bij het Muiderslot werkt hij samen met zo’n 35 enthousiaste vrijwilligers van 45 tot 80 jaar oud. ‘Zonder vrijwilligers zou het absoluut niet lukken. Jonge mensen zijn lastig te vinden.’ Een hoveniersbedrijf doet het zware werk, de vrijwilligers het lichte hoveniers- werk. Iedere middag werken er vrijwilligers, die ook gast- vrouw/heer zijn. ‘We hebben onder de tuinvrijwilligers een aantal tuinspecialisten, de een weet veel over groente, de ander over kruiden. Het zijn veelal vrouwen. Tja, mannen gaan liever vissen denk ik.’

Biologisch-dynamisch

In de Warmoeshof, de moestuin, wordt biologisch-dy- namisch gewerkt: geen bestrijdingsmiddelen, zaaien en oogsten naar de stand van de planeten – volgens de kalen- der van Maria Thun. De gewassen wisselen per jaar van plantbed. ‘We kiezen sterke zaden en historische rassen. Ons doel is levend cultuurerfgoed: planten die de eeuwen hebben doorstaan, de mooiste, de lekkerste, de krachtigste en best groeiende. De oude groentesoorten zijn goed te bewaren en minder waterig dan tegenwoordig. We laten alles jaarrond staan, zodat iedereen de bloeiwijze kan zien en de dieren de zaden kunnen eten. Alleen als we heel veel hebben, gaat een deel van de oogst naar de vrijwilligers of wordt in het slot tentoongesteld.’

Boomgaard en Kruidhof

Aan de noordzijde van het Muiderslot ligt een boomgaard waarin uitsluitend zeventiende-eeuwse pruimenrassen staan. De naast de moestuin gelegen Kruidhof heeft afge- scheiden afdelingen met sierplanten en genees-, keuken- en verfkruiden. De sierplanten worden, net als in de tijd van P.C. Hooft, in verhoogde bedden getoond. Met een flinke ruimte om elke plant heen, zodat je de plant van alle kanten optimaal kunt bewonderen. ‘We werken hard om het zo te houden, maar soms komen planten aanwaaien die je niet in toom kunt houden, zoals Bluebells (boshyacint) bijvoorbeeld. Ach ja, Hooft had het vast mooi gevonden.’

Plantenregister

In het midden van de Kruidhof staat een drie-etagelinde met daaronder een zitbankje. Kruidhof en Warmoeshof zijn van elkaar gescheiden door een mooie loofgang (berceau) van beuk, opgebouwd met een metaaldraag- constructie. Over een tijdje kun je alle planten die in de tuinen staan in het digitale plantenregistratiesysteem hortis.com vinden. Het Muiderslot heeft zich hier als eer- ste in Nederland bij aangesloten. De pruimenrassen zijn er al in te vinden. Pal naast de tuinen staat sinds kort een moderne horecagelegenheid. Daar kun je na een bezoek aan slot en tuinen even rustig nagenieten.

Henk Boers in de Warmoeshof.

De etagelinde

PRAKTISCHE INFORMATIE

Adres: Herengracht 1, Muiden. Alle dagen open van 10.00 tot 17.00 uur. Van 1 november tot en met 31 maart op maandag gesloten.

Meer informatie: muiderslot.nl